

XALQARO NORDIK UNIVERSITETI

**«O‘ZBEKISTON — 2030” STRATEGIYASINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI VA
ISTIQBOLLARI YOSHLAR NIGOHIDA»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYA**

Toshkent – 2024

III SHUBA

<i>Boboeva M.Sh.</i> Mutaqillikdan keyingi davrda transformatsiyalashuv jarayonlari va uning ahamiyati.....	258
<i>Muxammadjonov J.J.</i> Fuqarolarning tadbirkorlik bilan shug'ullanish huquqini himoya qilishning asosiy shakllari hamda qonunchilik asoslari.....	262
<i>Ismatov Sh.M., O'rinov O'. N.</i> "O'zbekiston-2030" strategiyasida davlat boshqaruvi va sud-huquq tizimidagi islohotlar	269
<i>Mamadjanov J.N.</i> Yangi O'zbekistonda ijtimoiy davlat barpo etishda ijtimoiy huquqni ta'minlashning huquqiy asoslari hamda tashkiliy mexanizmlari	272
<i>O'tanazarova Y.R.</i> Iqtisodiy jarayonlarni modellashtirish va raqamlashtirishning ilmiy-uslubiy asoslari	275
<i>Xomidov M. X.</i> Sanoat korxonalarini va tarmoqlari kooperatsiyasini rivojlantirishning huquqiy asoslari.....	280
<i>Meyliev O.R., Gofurova KX.</i> Ijtimoiy sohani rivojlantirishda davlat byudjetining o'rni	283
<i>Mirzamahmudov M.M.</i> Kambag'allikni qisqartirishda davlat siyosatini belgilash va bunda davlat tomonidan infratuzilmaga kiritilgan investisiyaning ahamiyati	287
<i>Isaxonova R.M.</i> O'zbekistonda iqtisodiy islohotlar sharoitida aholi salomatligini ta'minlashni moliyaviy masalalari.....	292
<i>Xalikov U., Kamilova N.</i> Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning o'rni va ahamiyati	295
<i>Sotvoldiyeva M.G., Turaeva S.T.</i> Assessment of impact of human activity on water resources. Learning on the example of Uzbekistan.....	299
<i>Shirinov A.Q.</i> "O'zbekiston – 2030" strategiyasini amalga oshirish islohotlar tendensiyasi sifatida	304
<i>Xoliqov L.M.</i> O'zbekistonning ijtimoiy davlat sifatidagi maqomini yuksaltirishda "O'zbekiston – 2030" strategiyasining o'rni	308
<i>Imomova O.J.</i> O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar va turizm xizmatlarining mamlakat iqtisodiyotiga tasiri	313
<i>Mansurova N.D.</i> "O'zbekiston – 2030" strategiyasida gender tenglik masalalari	316
<i>Jalolova Y.M., Zoirova M.Y.</i> O'zbekistonda iqtisodiy, ijtimoiy huquqlarni ta'minlashning tashkiliy mexanizmlari masalalari.....	319

O'ZBEKISTONDA IQTISODIY, IJTIMOIIY HUQUQLARNI TA'MINLASHNING TASHKILIIY MEXANIZMLARI MASALALARI

Jalolova Yulduz Muhiddin qizi¹

¹Jizzax davlat pedagogika universiteti Tyutori
yulkamuxiddinovna@gmail.com

Zoirova Marhabo Yahyo qizi²

²Jizzax davlat pedagogika universiteti
Pedagogika va psixologiya fakulteti
Logopediya yo'nalishi II-bosqich talabasi

Annotatsiya: Bugungi maqolamizda O'zbekistondagi iqtisodiy, ijtimoiy huquqlarni ta'minlashning hamda tashkiliy mexanizmlari masalalari haqida, bugungi kunda 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasini amalda tatbiq etishga kirishildi. Bunda «Inson qadri uchun» tamoyili keng qamrovli va ko'lamdor islohotlarning bosh mezoni sifatida belgilab olinganligi haqida yoritib berilgan .

Kalit so'zi : Iqtisodiy , ijtimoiy huquqlar, «Inson qadri uchun», strategiyasi, tatbiq etish, keng qamrovli va ko'lamdor, islohotlar .

Аннотация: Сегодня статья посвящена вопросам обеспечения экономических и социальных прав и организационных механизмов в Узбекистане, и сегодня мы приступили к реализации новой стратегии развития Узбекистана на 2022-2026 годы. поясняется, что принцип "человеческого достоинства" определен как главный критерий комплексных и масштабных реформ.

Ключевые слова: экономические, социальные права, «за человеческое достоинство», стратегия, реализация, комплексные и масштабные реформы.

Annotation: Today's article talks about the issues of ensuring economic and social rights and organizational mechanisms in Uzbekistan, and today we started to implement the new development strategy of Uzbekistan for 2022-2026. it is explained that the principle "for human dignity" is defined as the main criterion of comprehensive and large-scale reforms.

Key word: Economic, social rights, “for human dignity”, strategy, implementation, comprehensive and large-scale, reforms.

O'zbekiston Respublikasi mazkur Xalqaro paktga O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 1995 yil 31 avgustdagi 126-I-sonli «1966 yil 16 dekabrda Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risidagi xalqaro paktga qo'shilish haqida»gi qaroriga asosan qo'shilgan. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining IX bobi bilan ushbu huquqlar milliy darajada muhofaza qilingan. A.Saidov BMT

Qo'mitasi 71-sessiyasidagi muhokamalarning birinchi kuni – 22 fevralda so'zga chiqib, O'zbekistonda Prezident Shavkat Mirziyoev tashabbusi bilan hayotga tatbiq etilgan Harakatlar strategiyasi doirasida 2017-2021 yillarda qariyb 300 ta qonun va davlat rahbarining 4 mingdan ziyod farmon hamda qarorlari qabul qilinganiga e'tiborni qaratdi. Ushbu qonun hujjatlari davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini tubdan isloh etishga xizmat qildi. O'z navbatida, bugungi kunda 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasini amalda tatbiq etishga kirishildi. Bunda «Inson qadri uchun» tamoyili keng qamrovli va ko'lamdor islohotlarning bosh mezonini sifatida belgilab olindi.^[1]

Muhimi, O'zbekistonda Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risidagi xalqaro paktga belgilangan huquqlarni izchil va to'la amalga oshirishga qaratilgan tadrijiy siyosat olib borishga ustuvor ahamiyat berilmoqda. O'zbekiston hukumati mazkur Pakt qoidalarini va BMTning Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar bo'yicha qo'mitasi tavsiyalarini amalda samarali tatbiq etish uchun qonun ijodkorligi, ma'muriy, tashkiliy, ma'rifiy, iqtisodiy sohalarda ta'sirchan choralarni qo'llab, ijrosini muntazam monitoring qilib bormoqda.

Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar – bu inson huquqlarining bir turi bo'lib, u bizga munosib hayot kechirish, jamiyat hayotida to'laqonli ishtirok etish uchun zarur shart-sharoitlarni kafolatlaydi, bunda har bir kishi farovonlikka erishishi, o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishi hamda baxtli bo'lishi va o'z hayotidan rozi bo'lishini ta'minlash nazarda tutiladi. Shu ma'noda iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar insonning asosiy ehtiyojlarini va mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlaydi. BMT Qo'mitasi sessiyasida ishtirok etayotgan O'zbekiston delegatsiyasi Oliy Majlis Senati, Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash vaziri, Bandlik va mehnat munosabatlari vaziri, Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vaziri, Qurilish vaziri, Madaniyat vaziri, Maktabgacha ta'lim vaziri, Xalq ta'limi vaziri, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vaziri, Uy-joy kommunal xo'jaligi vaziri birinchi o'rinbosarlari, Sog'liqni saqlash vaziri, Ichki ishlar vaziri o'rinbosarlari, Millatlararo munosabatlar va xorijiy mamlakatlar bilan do'stlik aloqalari qo'mitasi raisi, Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi direktori hamda O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi boshqarma boshlig'idan iborat tarkibda tuzilgan.^[2]

BMT qo'mitasi sessiyasi ishida, shuningdek, O'zbekistondagi bir qator fuqarolik jamiyati institutlarining faollari masofadan – Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi onlayn-studiyasidan qatnashmoqda. Uchinchi davriy ma'ruzada Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt qoidalarining O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi va huquqni qo'llash amaliyotiga joriy qilinishi, mazkur yo'nalishda amalga oshirilgan ishlar, erishilgan yutuqlar haqida batafsil ma'lumot berilgan.

Jumladan:

- inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha milliy institutlarni rivojlantirish;
- korrupsiyaga qarshi kurashish;
- kamsitishlarni bartaraf etish va tenglik, nogironligi bo'lgan shaxslar huquqlarini ta'minlash;

- gender tenglik;
- bandlik;
- kambag'allikni qisqartirish;
- ijtimoiy himoyani kuchaytirish;
- mehnat migrantlarining huquqlarini himoya qilish;
- sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirish;
- ta'lim olish huquqini ta'minlash;
- madaniy huquqlarni ta'minlash kabi masalalar yoritilgan. O'zbekiston Uchinchi davriy ma'ruzani 2019 yil 19 iyunda BMT Qo'mitasiga taqdim qilgan. Davriy ma'ruzani tayyorlashda 30 ga yaqin davlat organi va 10 ta nodavlat notijorat tashkilot ishtirok etgan.^[3]

Iqtisodiy huquqlarga mehnat huquqi, majburiy mehnatdan ozod bo'lish huquqi, adolatli ish haqi olish huquqi, xavfsiz ish muhiti, kasaba uyushmalarini tashkil etish va birlashtirish va boshqalar kiradi. Ijtimoiy huquqlar sog'liqni saqlash huquqi, uy-joy huquqi, ta'lim olish huquqi, ijtimoiy ta'minot olish huquqi va boshqalarni o'z ichiga oladi. Madaniy huquqlarga madaniyat va urf-odatlarini himoya qilish huquqi, jamiyatning madaniy hayotda ishtirok etish, shuningdek, ilmiy yutuqlardan foydalanish va undan foyda olish huquqi kiradi. So'nggi paytlarda sog'lom atrof muhitga bo'lgan huquq ham ushbu huquqlar doirasiga kiritilmoqda. Shu munosabat bilan, O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasida ham mazkur huquqlar iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va ekologik huquqlar sifatida bayon etilgan. Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar ikkinchi avlod huquqlari hisoblanadi. Ushbu huquqlar turli xalqaro va mintaqaviy hujjatlar, shuningdek davlatlarning konstitutsiyalari bilan himoyalangan. Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt ushbu huquqlarni xalqaro darajada kafolatlaydi.^[4] Shunday qilib, iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi davlat korxonalarini boshqarishda, sifat menejmentida, birinchi navbatda yirik korporatsiyalarda ularning faoliyati samaradorligini oshirish uchun tub institutsional o'zgarishlar zarurligini taqozo etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики/ пер. с англ.; предисл.и науч.ред. Б.З.Мильнера - М.: Фонд экономической книги «Начала», 1997.- 180 с.
2. Полтерович В.М. Проблема формирования национальной инновационной системы// 3-18.Published in: Economics and Mathematical Methods / Экономика i matematicheskie metody No. 2 (2009): pp. 3-18.
3. Инновационное развитие: экономика, интеллектуальные ресурсы, управление знаниями. Под ред. Б.З.Мильнера - Москва: НИЦ ИНФРА-М, 2013. - 624 с. (Научная мысль; Экономика).^ВЫ 978-5-16-003649-6-Текст:электронный.- URL: <https://znanium.com/catalog/product/398726>
4. **Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markaziningmatbuot xizmati**
5. <http://insonhuquqlari.uz/oz/menu/>